

EKİM 2025

Kültür, Sanat Ve Gençlik Dergisi

Autumn

Coffee!

•Sonbahar İçeceği :
Kahve

•Görünmez Bir Döngü:
Karma Üzerine

•Walt Disney Kuruluşu

Medi-
-tation!

KARMA

EDİTÖR'DEN

Rumeysa Sözer

Ekim...

Yaprakların sararıp rüzgâra teslim olduğu, havanın serinlediği, gökyüzünün biraz daha ağırlaştığı bir ay. Bir yanıla hüznün, bir yanıla umut taşır içinde. Çünkü doğa, kendini kışa hazırlarken aslında yeniden doğuşun ilk adımlarını da atar.

Bu sayımızda da Ekim'in çok katmanlı ruhunu yansıtmaya çalıştık. Bir yanda tarihe damga vurmuş devrimlerin ve protestoların yankısı, diğer yanda sonbaharın içe döndüren sessizliği... Bir yanda sokakların kalabalığı, diğer yanda yalnız bir odada yazılmış satırların dinginliği.

“Dergi Karma” her zaman olduğu gibi farklı sesleri, farklı kalemleri bir araya getiriyor. Bu sayıda okurken içinizi ısıtacak şiirlerle birlikte, sizi düşündürecek denemeler ve sorgulatacak yazılar bulacaksınız. Çünkü biz inanıyoruz ki edebiyat, sanat ve düşünce tam da bu ay gibi: hem düşüşleri hem de yeniden başlama ihtimalini içinde taşır.

Sonbaharın sarı sayfaları arasında
kaybolurken, size eşlik edecek satırları bu
sayımızda bulmanız dileğiyle...

Sevgiyle, Dergi Karma

İçindekiler

4. Görünmez Bir Döngü
Üzerine: Karma

16. Ekim Devrimi (1917)
ve Bolşevikler

5. Ritüel Nedir?

18. Cadılar Bayramı

6. Sonbaharın İçeceği:
Kahve

19. Romeo ve Juliet

8. Sonbahar Sensin
Sevgilim

21. Edebiyat'ta Sonbahar

9. Walt Disney'in
Kuruluşu

22. Sonbahar 2025: Kat
Kat Şıklığın Zamanı

11. 29 EKİM
Cumhuriyeti'in İlanı

24. Ekibimiz

13. 25 Ekim Picasso'nun
Doğumu

25. Kaynakça

15. Sonbaharın Vedası

Editör

-Rumeysa Sözer

Çizer

-Rumeysa Sözer

Yazarlar

-Defne Ufuklar

-Rumeysa Sözer

-Calypso

-İklim Taşkeser

-Ece Karahan

-Lost

-Zehra Sena

-Evin Aktaş

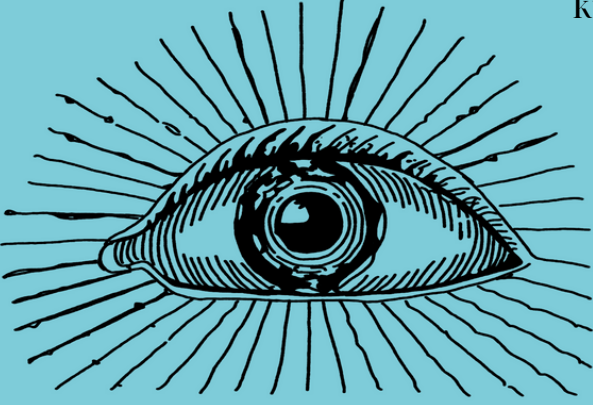
-İrem Korkmaz

Görünmez Bir Döngü Üzerine: KARMA

कर्म

Bir taşın göle düşüşüyle dalgalar büyür, genişler, görünmez bir düzenle kıyıya ulaşır. Karma da böyledir: gözle görülmeyen ama etkisi hissedilen bir hareket. Türk Dil Kurumu'na (TDK) baktığımızda "karma" kavramının "yapılan herhangi iyi ya da kötü bir fiilin evren tarafından size geri dönüşünün olması" anlamına geldiğini görürüz. Ancak şunu da unutmamak gerekir: Çoğu zaman kavramların tanımları, bizi sınırlayan bir çerçeve üzerine kuruludur.

Özellikle edebiyatta, kavramları her yazar aynı tanımdan yola çıkarak incelemeyiz; çünkü tanımdaki sözcükler bile her insanın zihninde aynı çağrışımları uyandırmaz. "Karma" gibi soyut bir kavramı ele aldığımızda ise çok daha farklı düşünceler ve yorumlar ortaya çıkabilir.

KARMA IS WATCHING

Karma" doğu felsefesinde, rastgele bir kaos değil, sebep-sonuç zincirinin kaçınılmaz işleyişi olarak görülür. İnsan her eylemiyle, gelecekteki bir sonucun tohumunu eker.

Bir davranış, bir söz, hatta bir düşünce bile zincirin halkalarına eklenir ve zamanla geri döner. Böyle bakıldığında karma, yalnızca bireyin kaderini değil, toplumsal düzeni de şekillendiren görünmez bir yasa gibidir.

Kaos, düzen, adalet... Adını ne koyarsak koyalım, önemli olan şudur: Karma kavramına kendi anlamını veren, en sonunda biziz.

Ritüel Nedir?

Ritüel kelime anlamı olarak, belirli zaman aralıklarıyla gerçekleştirilen, gelenek haline gelmiş eylemlere denir. Spiritüelizmde ise ritüeller daha çok önemli bir olayı kutlamak ve hatırlamak için yapılır.

En basitinden doğum günleri. Her yıl size özel bir günde dilek tutar, mumları üfler ve sevdiklerinizle pasta yersiniz. Bu şekilde doğdunuz günü kutlamış ve herkese o günün doğum gününüz olduğunu hatırlatmış olursunuz. Spiritüel insanlar genelde baharın gelişi, hasat zamanı, sonbaharın ilk yağmuru gibi doğa ile ilgili dönümleri kutlar ancak isteyen istediği herhangi bir güne özel ritüel yapabilir.

Ritüeller aynı zamanda hayatın gidişatına uyum sağlamak ve ruhu dinlendirmek için yapılır. Burada araya bazı kişisel konularda girebilir. Para kaybı, aşk arayışı veya çok derinlerde, nedenini bilmediğiniz karanlık bir boşluk. Bir mum yakarsınız, o mum ışığıyla size karanlığın içine girip boşluğun çaresini bulma cesareti verir.

Ritüel ve Büyü Arasındaki Fark

Ritüel ve büyü kelimeleri çoğu zaman karıştırılır. Büyü, etrafınızda ki evrenin gidişatında bir şeyleri değiştirmeye odaklıdır. Genelde enerjisi ağır ve güçlüdür. Çoğu kültürde hoş karşılanmaz çünkü büyülerin her zaman bir hesabı olur. Bazı inançlara göre, yaptığınız her şey size üç katı olarak geri döner. Buna ayrıca karma denir.

Meditasyon Nedir?

Meditasyon, belli nefes teknikleri ve farkındalıkla ruhun uyanışını amaçlar. Çoğu ritüel odaklanma ve sakinlik gerektirdiği için meditasyon ritüellerin önemli bir parçasıdır.

Meditasyon, insanı olumsuz ve gereksiz düşüncelerden uzaklaştırır, odaklanmanıza yardımcı olur. Sizi fiziksel alem ve onun kusurlarından uzaklaştırıp, ruhunuzu derin bir yolculuğa çıkarır. Uyuyor gibi gözükürsünüz ama aslında, zihniniz en uyanık anındadır. Bu evreye ulaşmadan önceki her an, yaptığınız tek şey nefes egzersizidir. Asıl meditasyon, ruhunuz ile bedeninizin birbirinden ayrı bulunduğu evredir.

Sonbaharın İeeği: Kahve

Hepimiz sonbaharın gelişiyle kahve bardaklarımıza koşmuyor muyuz? Çünkü sonbahar demek, biraz kahve kokusu, biraz da iimizi ısıtan bir yudum demektir. Sararan yaprakların arasından esen rzgr, elimizdeki sıcak fincanla daha anlamlı olur. Kahvesiz geçen bir sonbahar ve kiş, bana kalırsa eksik geçmiş bir mevsimdir.

Peki ya sonbaharın getirdiği o tatlı melankoli, o hafif depresif ruh hli? Akşama kadar yorganın altında kaybolup, elimizde kahve fincanıyla dizi ya da film izlemek... Eminim hepimiz buna bayılıyorruz. Yağmur damlalarının cama vuruşu, battaniyenin sıcaklığı ve kahvenin kokusunun odaya yayılışı...

Ama kahve dediğimiz bu içecek, nereden geldi hayatımıza? Aslında kahvenin ortaya çıkışı tam olarak bilinmese de, en çok anlatılan rivayet Etiyopya'da geçer. oban Kaldi, keçilerinin bir bitkinin meyvelerini yedikten sonra olağanüstü bir enerji kazandığını fark eder. Bu olayı çevresindeki bir dervişe anlatır ve böylece enerji veren bu gizemli bitkinin varlığı duyulmaya başlar. Etiyopya'da keşfedilen bu bitki kısa sürede n kazanarak 15. yüzyılda Yemen'e ulaşır.

Kahve Yemen'de yetiştirilir, ardından Mısır, Türkiye ve Pers coğrafyasına yayılır. Bu dönemle birlikte kahvehaneler ortaya çıkar; insanlar burada hem dinlenir hem de sohbet eder, bilgilerini paylaşır. İslamiyet'te şarap ve benzeri içeceklerin yasaklı olması, kahvenin cazibesini artırır. Hatta yabancı kaynaklarda kahveye 'Arap şarabı' denilmiştir.

Kahvenin asıl serüveni ise Osmanlı İmparatorluğu'na gelişiyle başlar. 16. yüzyılda Yemen'den İstanbul'a getirilen kahve, kısa sürede saray mutfağında yer edinir. Padişahın kahvesini hazırlamak için özel bir görevli tayin edilmiş ve bu kişiye 'kahvecibaşı' denilmiştir. Saraydan halk arasına yayılan kahve, zamanla İstanbul'un vazgeçilmez bir kültürü haline gelir. Kahvehaneler, yalnızca kahve içilen değil; şiirlerin okunduğu, hikâyelerin anlatıldığı, satranç ve tavla oyunlarının oynandığı, fikirlerin paylaşıldığı küçük akademiler gibi işlev görür.

Osmanlı'dan Avrupa'ya taşınan kahve, Venedik, Paris ve Londra'da kısa sürede popüler olur. Avrupa şehirlerinde açılan ilk kahvehaneler, aydınların, sanatçıların ve tüccarların buluşma noktası haline gelir. Böylece kahve, bir içecekten öte; sohbetin, düşüncenin ve kültürün taşıyıcısı olarak dünyaya yayılır.

Bugün ise kahve, sadece bir içecek değil; adeta bir yaşam tarzı. Modern çağda 'üçüncü dalga kahvecilik' akımıyla birlikte kahveye bakışımız değişti. Artık kahve yalnızca sabahları ayılmak için içilen bir şey değil; çekirdeğinden kavrulma yöntemine, demleme tekniğinden sunumuna kadar özenle hazırlanan bir ritüel. Sosyal medyada kahve fotoğrafları paylaşmak, kahveyle çalışmak ya da sosyalleşmek modern hayatın vazgeçilmez parçaları arasında.

Bir zamanlar Etiyopya'da keşfedilen, Osmanlı sarayında kahvecibaşı tarafından hazırlanan kahve; bugün dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası. Kahve, geçmişten bugüne insanları aynı masa etrafında buluşturan, kültürleri birbirine bağlayan evrensel bir dostluk dili gibi.

SONBAHAR SENSİN SEVGİLİM

Göz göze geldik, yapraklar dökülürken,
Kalpleri sevdik.
Şehrin kalabalığı sustu bir anda,
Sen bana gülümsedin, aşk doğdu kanda.

Geceler yürüdük, sokaklar sessiz,
Adımlarımızda yankı, gönlümüz deniz.
Ama dünya bakarken buzdan gözlerle,
Korkular sardı bizi gizli sözlerle.

Sonra bir gün gittin, ardına bakmadın,
Beni yaralı bıraktın, bir daha sarmadın.

Yağmurlar indi, camlarda iz,
Ben yalnız kaldım,
Sensiz, sessiz.

Şimdi her sonbahar bana seni hatırlatır,
İki kadın, iki kalp
Aşkı kim anlatır?
Toplum unuttur, dünya görmez,
Ama ben seni severim, gölgem ölmez.

Bil ki sevgilim, adın hala dilimde,
Son yaprak düşerken, sen varsın içimde.

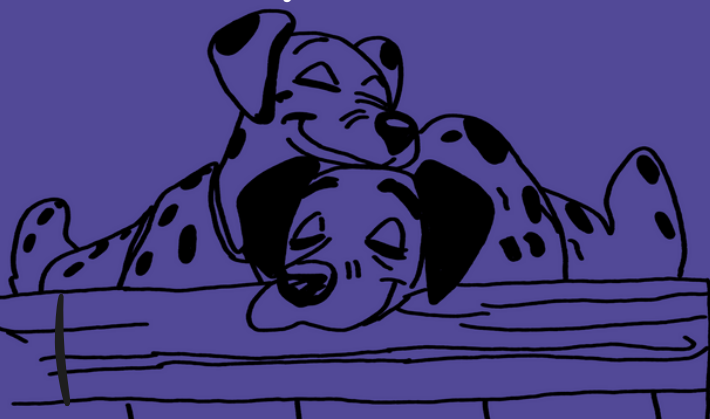
Walt Disney'in Kuruluşu

Dünyaca tanınan Disney yapımının kurucusu Walt Disney, asıl adıyla Walter Elias Disney, 5 Aralık 1901'de Chicago'da doğdu. Beş kardeşten dördüncüsüydü. Maddi açıdan yetersiz, sürekli taşınmak zorunda kalan bir ailede büyüdü. Küçük yaşlardan itibaren doğaya, hayvanlara ve çizime büyük ilgi duyuyordu. Babasının sert ve otoriter karakteri, onun daha bağımsız ve girişimci bir kişiliğe yönelmesine sebep oldu.

Annesinin desteği ise hayal gücünü besleyerek sanata yönelmesinde önemli rol oynadı. Çocuk yaşta yaptığı resimleri komşularına satarak ilk kazançlarını elde etti.

Walt, kitap okumayı da çok seven bir çocuktur. Bir gün okuduğu kitabın arasından çıkan ücretsiz sanat kursu ilanını görüp katılmaya karar verdi. Bu kurs sayesinde karikatür ve çizim konusunda kendini geliştirdi, okul gazetesinde karikatürler çizmeye başladı. 16 yaşındayken 1. Dünya Savaşı patlak verince cepheye gitmek istedi, fakat yaşı küçük olduğu için kabul edilmedi. Yine de pes etmeyip sahte kimlikle Kızılhaç Ambulans Birliği'ne katıldı ve Fransa'da ambulans şoförlüğü yaptı.

1919'da savaştan dönünce Kansas City'de bir sanat stüdyosunda çalışmaya başladı. Burada ileride en büyük ortaklarından olacak Ub Iwerks ile tanıştı. Fakat yaratıcılığının yeterli olmadığı düşünüldüğü için işinden çıkarıldı. 1920'lerin başında küçük animasyon filmleri üretmeye başladı ve Laugh-O-Gram Studio'yu kurdu. Ancak maddi sıkıntılar nedeniyle stüdyo kısa sürede battı.

1923'te Los Angeles'a giden Walt, abisi Roy Disney ile birlikte Disney Brothers Cartoon Studio'yu kurdu. Burada yarattığı Oswald the Lucky Rabbit karakterini Universal ile anlaşarak hayata geçirdi. Ancak sözleşmenin ağır şartları nedeniyle Oswald'ın telif haklarını kaybetti. Daha düşük ücret karşılığında kalitesiz işler yapmaktansa anlaşmadan vazgeçti. Bu kayıp üzerine yeni bir karakter yaratmaya karar verdi: Mickey Mouse.

Mickey karakteriyle ilk sesli animasyonu gerçekleştirdi ve seslendirmeyi de kendisi yaptı. Bu, animasyon dünyasında bir devrim yarattı. 1937'de vizyona giren Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, dünyanın ilk uzun metrajlı animasyon filmi oldu. Çevresindeki herkes bu filmin başarısızlık getireceğini düşünürken Walt inancını kaybetmedi. Sonuçta film büyük bir başarı sağladı, borçlarını kapattı ve şirkete gelir kazandırdı.

1940'larda stüdyonun adı Walt Disney Productions oldu. 1955'te Walt Disney, en büyük hayallerinden birini gerçekleştirerek Disneyland'ı açtı. Açılış günü büyük sorunlar yaşandı: asfalt eridi, sahte biletler karıştı ve kaos ortamı oluştu. Fakat Walt yine pes etmedi; Disneyland'ı kısa sürede düzenli bir işletmeye dönüştürerek hem çocukların hem de yetişkinlerin eğlenebileceği bir yer haline getirdi.

1966'da akciğer kanseri nedeniyle hayatını kaybetti. Ölümünden sonra şirketi abisi Roy Disney devraldı ve 1971'de Walt Disney World'ü açtı.

Walt Disney, hayatı boyunca 59 kez Oscar'a aday gösterildi ve 22 kez kazandı. Hâlâ en çok Oscar kazanan kişi unvanını koruyor.

Hap Bilgiler

- Mickey Mouse'un ilk ismi aslında 'Mortimer Mouse' olacaktı. Fakat eşi Lilian Disney, bu ismin fazla ciddi olduğunu söyleyerek daha sevimli bir isim önermesini istedi. Böylece Mickey ismi ortaya çıktı.
- Walt Disney'in de karanlık bir yanı vardı. Soğuk Savaş döneminde komünizm ve Sovyet etkisi konularıyla yakından ilgilendi. FBI arşivlerine göre, Hollywood'daki komünist faaliyetler hakkında hükümete bilgi verdi. Çalışanlarıyla yaşadığı grevlerde bazılarını komünist olmakla suçladı ve kariyerlerini zorlaştırdı. Ayrıca Disneyland'ın açılışında FBI'dan destek aldığı da ortaya çıkmıştır.

Ece Karahan

29 EKİM CUMHURİYETİ'İN İLANI

29 Ekim Türkler için önemli bir tarih olup, cumhuriyetin ilanını simgeler. Mustafa Kemal Atatürk'ün onuncu yıl nutkunda bugünü "en büyük bayram" olarak nitelendirildiği görülür.

Bu önemli günler Türkiye ve Kıbrıs için resmi tatildir.

Her 29 Ekim okullarda anma törenleri kutlamalar gösteriler düzenlenir. Halk bayraklarla yürüyüş yapar, konserler, geçit törenleri düzenlenir.

Tarihsel Süreç

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkması ve ülkenin farklı bölgelerinin işgale uğraması, yeni bir devletin kurulmasının zeminini hazırlamıştır. 23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın iradesini temsil eden ilk siyasi merkez olmuştur. Ardından 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla birlikte, monarşik düzenin sona erdiği resmen ilan edilmiştir.

Bu gelişmelerin ardından 29 Ekim 1923'te, devletin yönetim biçimi olarak Cumhuriyet benimsenmiş ve aynı gün Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı seçilmiştir. Bu adım, halk egemenliğini temel alan çağdaş bir yönetim anlayışına geçişin dönüm noktası olmuştur.

Bu günün anlam ve önemi

Cumhuriyetin ilanı ulusun kendi geleceğini belirleme gibi bir hakka sahip olmasını, yönetim şekli olarak kabul edilmesidir. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" aslında bu cümle anlayışın tamda kendisini anlatır. Cumhuriyet halkın yönetime katılması, bireylerin kendi özgürlüklerini koruyabilmesi, batılılaşma veya modernleşme gibi hamlelerin uygulanabilmesi gibi pek çok özgürlüğe yer ediyor. Aslında Cumhuriyet eşit yurttaşlık ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Atatürk'ün vizyonu doğrultusunda modernleşme, hukukun üstünlüğü, laiklik eğitim, reformları gibi inkılapların önü açılmıştır.

Cumhuriyet toplumsal birlik ve beraberlik günüdür ayrıca geçmişten şu an çizilen bir yol ,bir köprü, bir şerittir. Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bir milletin egemenliği için ne kadar azim gösterdiğinin bir simgesidir.

Sana minnettarız Atam 🧡

25 Ekim Picasso'nun Doğumu

25 Ekim 1881'i İspanya'nın Málaga şehrinde hayata selam veren Pablo Ruiz Picasso geçmişte ve günümüzde hala modern sanatın en önemli isimlerindendir.

Babasının ressam ve resim öğretmeni oluşu ile Küçük yaşlarda sanata yönelen Picasso, yaşına göre muazzam bir yeteneği ile boy gösterip babasının gözetimi altında resim yapmaya başlamıştır.

Sanat kariyerinin başlangıcı ; 20 yüzyıl sanatında tarihe işleyen bir devrim olan kübizm akımında kurucularından biri olması olmuştur.

Kübizm akımı perspektif anlayışını yumarak simayı, bedeni, nesneleri kısacası aklınıza gelecek her türlü şeyi geometrik şekillerle kağıda döküp farklı açılardan göstermeyi amaçlar.

Modern sanatın başlangıcı olarak sayılan 1907'de apılan Les Demoiselles d'Avignon tablosu da aynı zamanda Picasso'ya aittir.

Tuvalinde hem kendi dünyasını, hem de toplumun sorunlarını ele almıştır. Her dönemde çok başka teknikler ve duygularıyla eserler üretmiştir.

Picasso

Picasso yaşamı boyunca yalnız bir ressam olarak değil resim dışında heykel, seramik, baskı ve sahne tasarımı gibi çeşitli işlerde uğraş gösterdi. Kesin bir bilgi sayılmaz fakat tahminlere göre Picasso'nun 50 binden fazla eseri bulunuyor. Bunların yanında seramik baskılar, çizim ve heykel de dahildir. Picasso bu sayı ile tarihteki en üretken sanatçılardan biri olarak tanınıyor.

8 Nisan 1973'te Fransa'nın Mougins kentinde hayata veda eden Picasso ölümünden sonrasında bile etkisini sürdürdü. İsmi hiç unutulmadı ve tarihe gömülmedi.

Her 25 ekimidee Picasso anılır. Müzelerde sergi düzenlenin eserleri hatırlanır ve tekrardan sanatseveler tarafından unutulmaz.

Şunu anlıyoruz ki 25 Ekim modern sanatın en büyük kurucularından birinin dünyaya gelişini simgeler ve aynı zamanda yeni bir akıma boy gösteren çağdaş bir ruhun doğuş'un simgeler.

Sanat hayatı boyunca Pembe dönem, Mavi dönem, Sürrealizm gibi birçok dönemden geçmiştir. Picasso'nun en ünlü eseri olarak bilinen Guernica (1937) savaşı, savaşın yıkımlarını anlatır. Bu eserde İspanya'nın iç savaşı sırasında bombardımana uğrayan Guernica kasabasının yıkımını ele alır. Tablo savaşın tüm gerçekliğini, mahsum insanların gözyaşlarını, feryatlarını, tüm çıplaklığı ile gözler önüne serer. Bugün ise hala savaş karşıtı sanatın en büyük sembollerinden biri olarak kabul edilir.

SONBAHARIN VEDASI

Bir sonbahar sabahıydı
Ellerini ellerimden alıp götüren,
Yağmur sırlıklam etti beni
Bir bankta seni beklerken.

Hazan gelmiş yaprakların sarısına,
Gurbet kuşları yuvalarına dönerken
Solan yapraklar gibi sürüklendim.
Sonbaharda hep seni bekledim.

Kimsem yok sanırım,
Bir “nasılsın” diyecek kadar.
Ağaçlara veda ediyor yapraklar,
Sonbahar... sen bir masalsın.

Ekim Devrimi(1917) Ve Bolşevikler

I. Dünya Savaşı sırasında Rusya’da halk büyük bir ekonomik ve sosyal çöküş yaşamaktaydı. Savaşın ağır maliyeti ve Çarlık yönetiminin halkın temel ihtiyaçlarına kayıtsız kalması, özellikle köylüleri ve işçi sınıfını derin bir yoksulluğa sürüklemişti. Halk, savaşın getirdiği yıkımı ve açlığı görmesine rağmen Çarlık yönetiminin tutumundan dolayı giderek artan bir hoşnutsuzluk içindeydi.

Çarlık ise savaş sırasında kendi stratejik hedeflerini halkın gereksinimlerinin önüne koymuş, halkın sesine kulak vermemiştir. Bu durum, ülkede hem ekonomik hem de sosyal bir krize yol açmıştı.

Halkın bu hoşnutsuzluğu, Vladimir Lenin önderliğinde örgütlenen Bolşevik hareketi için bir fırsat yaratmıştır. Savaş istemeyen ve değişim arayan geniş halk kitleleri, Lenin’in çağrısıyla Çarlık rejimine karşı harekete geçmiştir. Bu süreç, Ekim Devrimi olarak bilinen köklü siyasi değişimi doğurmuştur. Devrim sonucunda Rusya, I. Dünya Savaşı’ndan çekilmiş ve iç sorunlarına odaklanmış; aynı zamanda yeni bir rejim olan Sovyetler Birliği’nin temelleri atılmıştır.

Ekim Devrimi teknik olarak Kasım ayında gerçekleşmiş olsa da, o dönemde Rusya farklı bir takvim kullandığı için tarihe “Ekim Devrimi” olarak geçmiştir.

Bu devrim, sadece Rusya’yı değil, tüm dünyayı etkilemiş; sosyalizm ve komünizmin yayılmasına, işçi sınıfı hareketlerinin güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Ayrıca devrim, Rusya’nın iç sorunlarını çözme sürecinde önemli bir kırılma noktası olmuş ve dünya siyasetinde yeni dengelerin oluşmasına yol açmıştır.

Ekim Devrimi gerçekleşirken Dünya’da ve Türkiye’de önemli gelişmeler yaşanmaktaydı.

Rusya’nın savaşta yaşadığı iç karışıklık ve Ekim Devrimi, cephelerde önemli değişikliklere yol açtı. Rusya, savaşın devamında Almanya ile Brest-Litovsk Antlaşması’nı (1918) imzalayarak savaştan çekildi.

Avrupa’da işçi ve sosyalist hareketler güçleniyordu; Bolşevik devrimi diğer ülkelerdeki işçi sınıfına ve sosyalist partilere cesaret verdi.

Ekim Devrimi sonrası Bolşevikler, Türkiye’nin Kurtuluş Savaşı’na dolaylı olarak destek verdiler. Türkiye’nin kuzeydoğu sınırında güvenliğin sağlanması ve İtilaf Devletleri içindeki savaş karşıtı gruplarla yakınlaşılması, Türkiye’nin mücadelesini kolaylaştırdı.

Ayrıca devrim, Türkiye’de işçi ve köylü sınıfları arasında sosyalist fikirlerin yayılmasına zemin hazırladı ve ilerleyen yıllarda sosyalist hareketlerin şekillenmesine katkı sağladı.

Peki Bolşevikler kimlerdir?

Bolşevik kelimesi ise Rusça’da “çoğunluktan yana olanlar” anlamına gelir. 1903 yılında düzenlenen Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin ikinci kongresinde Lenin ve Julius Martov arasında, partinin üyelik tanımı üzerine bir tartışma yaşanmıştır. Bu ayrışma sonucunda Lenin’in tarafını tutan gruba “Bolşevikler”, Martov’un yanında olanlara ise “Menşevikler” denmiştir.

CADILAR BAYRAMI

Asıl adı Samhain olan Cadılar bayramı, 31 Ekimde kutlanan ve yazın bitimi ile kışın gelişini konu alan, karanlığın habercisi bir pagan bayramıdır. Günümüzde Samhain kostüm giyip şeker toplanarak kutlanıyor olsa da, çok daha özel ve derin bir anlamı vardır.

Samhain ölümlerin bayramı olarak görülsede, aynı zamanda yeni başlangıçları temsil eder. Toprak, ekin vermez ve doğa ilkbaharda en güzel haliyle yeniden canlanmak için bir süreliğine ölüdür. Bu yüzden bazı cadılar Samhain'ı yılın başlangıcı olarak kabul eder. Dünyanın enerjisini yenilemesi ve doğanın ölümü ile gelecek daha parlak günlerin kutsanmasıdır bu bayram. Gelecek bu aydınlık günleri kutlamak için Samhain gecesinde ateşler yakılır. Yakılan ateşler, aynı zamanda etrafta dolanan ruhları korkutup kaçırmak içindir.

Ekimin son günü ile kasımın ilk gününü bağlayan gecede, ölümler ile yaşayanlar arasında ki perdenin aralandığına ve ölümlerin yaşayanların diyarında dolaştığı söylenir. İnsanlar ziyarete geldiğine inandığı ruhlar tarafından tanınmamak için kostümler giyer, maskeler takar ve evlerinin önüne korunmak için balkabakları koyarmış. Ancak zaman geçtikçe bu gelenekler eğlence ve dekorasyon amaçlı olmuş.

Bazıları ise ölümlerin ziyaretini, atalarıyla iletişime geçmek için mükemmel bir zaman olarak değerlendirir. Dualar, rüyalar ve ritüeller aracılığıyla öbür dünyadakilerden işaretler almaya çalışırlar. En çok 20. yüzyılın sonlarında popülerleşen Ouija tahtasında ruhlarla iletişim için kullanılır.

ROMEO VE JULIET

Shakespeare'in Romeo ve Juliet eseri, popüler kültürde çoğu zaman saf ve idealize edilmiş bir aşk hikayesi olarak sunulur. Ancak eserin gerçek doğasına bakıldığında, bu hikaye aslında bir trajedinin ürünü olarak okunmalıdır. Romeo ve Juliet'in aşkı, yalnızca dört gün içinde gelişir ve bu süre zarfında alınan kararlar, karakterlerin psikolojik olgunlaşmamışlığını ortaya koyar. Bu yönüyle hikaye, romantik bir idealin ötesinde, ergenliğin yoğun duygular ve dürtüsel kararlarla nasıl şekillendiğini gösterir.

Romeo ve Juliet, kimlik arayışındaki iki ergen olarak, ailelerinin yıllardır süren düşmanlıkları arasında sıkışıp kalmışlardır. Ailelerinin çatışmaları, onları kendi arzularını ve duygularını ifade etme yolunda zorlayarak, aşklarını hem hızlandırmış hem de felakete doğru yönlendirmiştir. Shakespeare burada, aşkı yalnızca romantik bir duygu olarak değil, sosyal ve psikolojik çatışmaların tetiklediği bir olgu olarak sunar. Bu çatışma, temelde bir bireysel kimlik vs. aile kimliği mücadelesidir. Juliet'in ünlü "Romeo, neden Romeo'sun?" sorusu, isimlerin ve aidiyetlerin dayattığı anlamsız düşmanlığa isyanın simgesidir.

Karakterlerin psikolojik portreleri trajediyi besler. Oyunun başında Rosaline'e karşı melankolik ve platonik bir aşk yaşayan Romeo'nun dürtüsel karakteri, hislerinin nesnesinden çok "aşık olma fikrine" odaklanmış gibidir. Juliet'i gördüğü anda hislerinin değişmesi ve ardından Tybalt'ı öldürerek sürgüne gitmesi, onun olgunlaşmamış ve fevri doğasını gösterir. Buna karşılık, oyunun başında ailesine itaatkâr bir çocuk olan Juliet'in inanılmaz bir hızla olgunlaşması, aşkın onun için bir kimlik inşa etme ve özerklik kazanma aracı haline geldiğini kanıtlar. Bu hızlı dönüşüm, ergenliğin sarsıcı doğasının bir yansımasıdır.

ROMEO VE JULİET

Tüm bu süreç, yalnızlık ve yetişkin rehberliği eksikliği ile daha da derinleşir. Aileleri düşman olduğu için güvenemeyecekleri iki gencin yanındaki tek yetişkinler olan Hemşire ve Rahip Laurence, iyi niyetli olsalar da verdikleri tavsiyeler (ölümü taklit etme gibi radikal çözümler) trajediyi hızlandırır. Bu, ergenlerin karmaşık duygusal ve sosyal sorunlarla, sağduyulu bir rehberlik olmadan baş etmeye çalışmasının tehlikelerini gözler önüne serer.

Nihayetinde, trajediyi kaçınılmaz kılan şey, yoğun duygular ve şanssızlıklarla birleşen zamanın acımasız baskısıdır. Her şey çok hızlı ve yanlış zamanda olur: evlenmeleri, kavga, sürgün ve nihayet Rahip John'un mektubunun karantinaya alınması ve Romeo'nun tam Juliet'in uyanacağı sırada zehri içmesi... Tüm bu şanssızlık zinciri, aşkın kaos ve talihsizlik karşısındaki savunmasızlığının altını çizer.

Bu bağlamda, Romeo ve Juliet'in hikayesi bize şunu gösterir: aşk, ergenlerin olgunlaşmamış kararları ve kontrol edemedikleri dış faktörlerle birleştiğinde trajediye dönüşebilir. Onların yoğun ve aceleci tutkusu, kimlik arayışları ve aileden kopuş arzusu ile birleşerek felakete sonuçlanır. Shakespeare'in mesajı, aşkın idealize edilmesi yerine, insan doğası ve sosyal çevre ile olan etkileşimlerini anlamaya yöneliktir.

Sonuç olarak, Romeo ve Juliet yalnızca bir aşk hikayesi değildir; aynı zamanda ergenlik psikolojisinin, aile ve toplumsal çatışmaların trajik bir yansımasıdır. Popüler kültürde romantik bir efsane hâline gelmiş olsa da, eserin derin anlamı, aşkın kendisinden çok, trajedinin ve insanın kırılganlığının incelenmesinde yatar. Shakespeare, iki gencin kişisel olgunlaşma mücadelesini, içgüdüsel kararlarını, toplumun dayattığı kimliklere isyanlarını ve nihayetinde tüm bu faktörlerin birleşiminin nasıl kaçınılmaz bir sona yol açtığını anlatarak, aşkı olduğu kadar, insanın trajik durumunu da ölümsüzleştirmiştir.

EDEBİYAT'TA SONBAHAR

"Eylül toparlandı gitti işte
Ekim falan da gider bu gidişle... "

Belki de en çok bu dizeleri hissettiriyor bize sonbaharı Turgut Uyar'ın. Dökülen yapraklar, yavaş yavaş esen rüzgarlar, ekim yağmurları ve nicesi sanat icra etmek için ne çok fırsat sunuyor bize. İşte milyarlarca dizeler yazılmış bu mevsimde.

dikenin
kalbime battığı bir sonbahar günüdür
sen elini bulutların içinde gezdirirsin
bulutlar senin gözlerinin üstünde yürürler
(Bence Malumdur, Attila İlhan)

Demiş Attila İlhan sonbaharın o tatlı melankolisini bize hissettirirken. Kelimeler dans edermiş ekim yağmurlarında. Siirler, romanlarda birer dans pistiymiş. Sadece Türk şairler sahneye çıkmamış tabii.

"Niçin rüzgarlı sonbahar akşamlarında, sessizce yan yana yürüyerek ruhlarımızın konuştuğunu dinlemiyoruz?" diye sormuş Sabahattin Ali, Kürk Mantolu Madonna'sına. Peki ben de siz okurlarımıza soruyorum siz neler hissediyorsunuz sonbahar denince?

Belki yağmurlu bir havada bir orman yürüyüşü, belki de turuncu yaprakların ayaklarınız altındaki o sesleri ya da yeni pişmiş tarçınlı kurabiyeler. Her unsur insanı okumaya itiyor bu aylarda.

Bir sonbahar klasiğidir Ölü Ozanlar Derneği. "Sizin dizeniz ne olacak?!" diye çarpar yüzümüze soruyu. Okurken de hissettirir o sonbahar atmosferini. Edebiyatın en güzel birleşimidir bu bir mevsimle. Ekim ayında kitap okuma listenize eklemenize değer bir öneri.

Ama sadece okumak yazmak değildir edebiyat. Bu yanılgıyı kenara atmak gerekir. Çoğu zaman görmek ve hissetmektir. Görün, gezin, okuyun, tanıyın. Sokaklarda kaybolup kendi romanınızın anlatıcısı olun bu ayda. Çünkü sonbahar üç aydan ibaret size rehberlik etmek için. Bu mevsim size bolca ilham getirsin, karmasız da bırakmasın.

Sonbahar 2025: Kat Kat Şıklığın Zamanı 🍁

Sonbahar geldiğinde hepimiz gardırobumuza şöyle bir göz atarız: “Ne giysen?” diye. İşte bu yılın cevabı çok net: kat kat, rahat ama bir o kadar da şık kombinler.

Olmazsa Olmaz Parçalar

Bu sezon yine vazgeçemeyeceğimiz parçalar var:

- Düğmeli hırkalar: Hem sıcak hem de nostaljik bir havası var.
- Büyük kol çantalar: Şehre çıkarken içine her şeyi at, seni yarı yolda bırakmaz.
- Farklı yakalar: Madonna, kayık, asimetrik... Bluz ve trikoları bir anda farklılaştırıyor.
- Kısa trençkotlar ve dik yakalı ceketler: Hem günlük hem okul/iş kombini için ideal.
- Süet ceketler ve pançolar: Sonbaharın bohem havasını yansıtan parçalar.

Kat Kat Giyinme Havası

Bu yıl en güzel trendlerden biri üst üste giyinme. Yarı transparan bluzunun içine basic bir üst giy, üzerine hırka ekle, onun üstüne de kısa trençkot... Kat kat, hem sıcak hem de çok havalı bir görünüm.

Renkler ve Kumaşlar

- Toprak tonları (kahve, turuncu, hardal, koyu yeşil) öne çıkıyor.
 - Bordo ve mor gibi güçlü renkler küçük detaylarda çok şık duruyor.
- Süet ve örgü kumaşlar tam sonbaharlık.
- Desenlerde ekose ve hayvan desenleri yine geri döndü.

Çizme Trendleri

Çizmeler bu sezon sahneyi ikiye bölmüş gibi:

- Glove boots: Bacağa oturan, şık ve modern.
- Slouchy süet çizmeler: Daha salaş, rahat ama bir o kadar da tarz.

İkisi de kombinlere göre kolayca uyum sağlıyor.

Kombin Önerileri

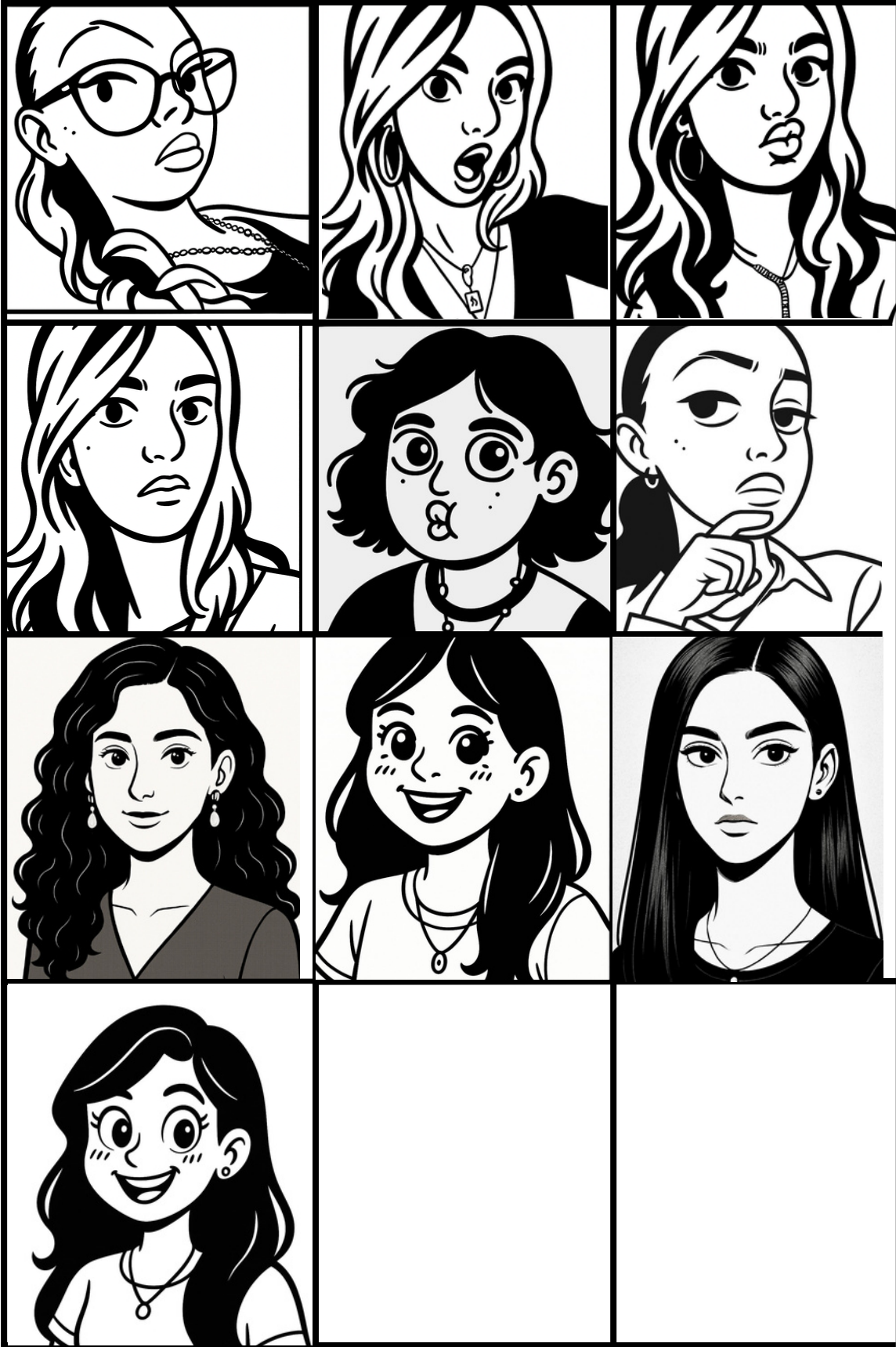
- Transparan bluz + basic üst + kısa trençkot + glove boots = Şehir şıklığı.
- Düğmeli hırka + panço + büyük kol çanta + süet çizme = Rahat ama stil sahibi görünüm.
- Toprak tonlarında bir kombin yap, küçük bir bordo çanta ya da atkıyla fark yarat.

Bu sonbahar modası çok havalı ama aynı zamanda pratik. Kat kat giyin, süeti ve trikoyu bolca kullan, çizmelerle kombini tamamla. Unutma, küçük detaylar stilini ortaya çıkarır. 🍁

İrem Korkmaz

Dergi Karma Ekibimiz

KAYNAKÇA

Ritüel Nedir?

wikipedia.com

tassandigi.com

hellominaste.com

Erhan Altunay - Kadim Cadılık Öğretisi

Sonbaharın İçeceği: Kahv

<https://www.taftcoffee.com>

<https://coffeesfestivalizmir.com/60/7-kisaca-kahvenin-tarihi>

Walt Disney'in Kuruluşu

britannica.com

D23.com

waltdisney.tr

Historic Missourians.com

29 Ekim Cumhuriyetin İlanı

Wikipedia.com

25 Ekim Picassonun Doğumu

Museo Reina Sofia

PabloPicasso.org

Galerie Institut, Artmajeur Dergisi

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü

Oggusto-Pablo Picasso

Ekim Devrimi (1917) ve Bolşevikler

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder>

[/issue/24935/263193](https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder)

<https://eksisozluk.com/ekim-devrimi-75368>

Cadılar Bayramı

wikipedia.com

Erhan Altunay - Kadim Cadılık Öğretisi

Ufuk Elver - Cadılığın El Kitabı

Sonbahar 2025: Kat Kat Şıklığın

Zamanı

<https://vogue.com.tr>

<https://www.elle.com.tr>

<https://www.cosmopolitanmag.com.tr/stil>

[-ve-alisveris/stil](https://www.cosmopolitanmag.com.tr/stil)